

Шошмо эл, порылык да гим верр!

Будь готов/

ЯМДЕ ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

Шонгыенгын ойжо - поянлык

Ожно кугезына-влак лудын-возен моштен огытыл. Кажне тукумын тамгаже, пальже лийын. Марий тиште (возыктыш) икшырымын виянгын: тамга, икымше марий алфавит, икымше букварь, календарь, книга... Вара газет, журнал да молат лекташ тўнгалыныт. Чылажат шочмо марий йылме дене! 1998 ий гыч 10 декабрьште эртаралтше Марий тиште кече кугыжаныш пайрем семын палемдалтеш.

«Ямде лий» кызытат икшыве-влакын эн йоратыме газетыштан шотлалтеш. Уке, йоча-влакын веле огыл! Теве Морко район Кугорнўмбал Шале шочын-кушшо, кызыт Советский район Оршаште илыше, Калык просвещенийын отличникше Г.П.Павлов (**снимкыште**) марла йоча газет дене ўмыржō мучко кылым куча. «Авам Акулина Андреевна лудын моштен огыл гынат, шуко йомакым пален, мыланна каласкален, – оила Геннадий Павлович. – Йочаже-влакым туныкташак тыршен: 6 икшыве гыч кумытынжо туныктышо лийына». Геннадий Павлович Марий Турек район Арбор школышто пашам ышташ тўнгалмекыже, шуко газетым да журналным налын лудын шоген, шкежат ятыр ий корреспондент семын возкален. – Ача-ава газетлан подпискым ыштат да шкештат лудыт гын, йоча нуным ончен тунемеш, – оила 89 ияш коча. – Кызыт «Ямде лий» газет книга гай, пеш онай, мотор. Тудо илаш, пашам ышташ, тунемаш полша, шочмо марий йылме деке шўманда. «Ямде лий» дене кылым кучыза!

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Р.Г.АНГРОПОВАН фотожо.

Кодшо лотерейын условийже шукталтде кодын – 300 квитанций толын огыл. Сандене 2020 ийын 1-ше пелийжылан подписчик-влак коклаште уэш лотерей модышым увертарена. Тўн приз – **ВЕЛОСИПЕД**. Палыза: 300 квитанцийым налмек веле, велосипедын озажым палемдена.

2 гыч 12 декабрь марте Россия мучко Подписчикын декадыже эртаралтеш!

Газет ден журнал-влаклан шулдырак ак дене возалташ лиеш. «Ямде лий» газетлан 293 тенгеат 46 ыр ак дене подпискым ыштыза!

Сенгымаш!

Фотом еш архив гыч налме.

Ончышо аклен

Юл кундем федерал округысо «Театральное Приволжье» фестиваль иктешлалтын. Финалыште 14 регион гыч 28 коллектив тагасен. 7 тужем наре самырык актёр фестивальышке ушнен. Спектакль-влакым 100 тужем утла ен ончен.

Марий Элын чапшым «Семья+» театр-студийын (Козьмодемьянск сымектыш школ) тунемшыже ден И.С.Палантай лумеш тувыра да сымектыш колледжысе театр полкан студентше-влак араленыт. Сенгыше-влак радамыш лектын огытыл, но нуным Башкортостан, Чуваш республикласе, Виче, Пензе, Угарман, Пермь, Самара кундемласе ончышо-влак кукшын акленыт.

«Эн сай школ театр» тагасыште Башкортостан гыч «Пауза» театр-студий сенгыше лийын, а «Эн сай студент театр» тагасыште – Чуваший гыч «Абрикосовый сад» театр.

Л.ГРИГОРЬЕВА ямдылен.

Паранга посёлкысо Йоча сымектыш школышто баян классыште тунемше-влак Алексей Сунгуров ден Эрвин Морозов «Радуга над Кокшагой» фестиваль-конкурсышто 2-шо вер дене палемдалтыныт. Нуно баян дене татар куштымо семым шоктеныт. Рвезе-влак Зеленодольск олашке каяш ямдылалтыт.

Снимкыште: рвезе-влак баян дене тунуктышо Н.Ф.Нигмадзянова дене пырля.

Г.РУБЛЁВА.

Шарныктыш

Йошкар-Олаште Сенгымаш паркыште «Герой-влакын алле-йыштым» почаш ямдылалтыт. Тушто Марий Эл Республикыште шочын-кушшо да Совет Ушемын Геройжо, Чап орденын кавалерже, Российын Геройжо чаплум дене палемдалтше-влак лумеш стеле-шамычым верандыме. Герой-влак нерген палдарыше кажне лаштыкыште QR-код уло. Тушко смартфоным лишемдымеке, герой нерген тумыс уверым пален налаш лиш.

Историйым шергалына

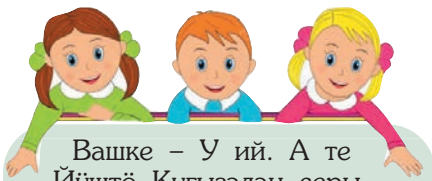
9 декабрь – Шочмо элын геройжын кечыже. 1769 ийыште ты кечын Екатерина II Святой Георгийын орденжым – эн кукшо военный наградым – пенгыдемден. ***

1877 ий 10 декабрьыште руш войска Болгарийысе Плевна орым сенген налын. Тале кредалмаш Российын чапшым нолталын, руш-турко сарын кузе пытышашыжым рашемден. Болгар-влак ты кредалмашым «курымла дене шарнаш» товатленыт.

Каникул жап

Шыже каникул вашке эртен кайыш. Мый ачам ден авамлан полшенам. Пёрт йыр, пакчаште шукым эрыктенна, мый индюк-влакым ороленам. Книгамат лудаш монден омыл. Каникулыш кайыме деч ончыч книгагудышто Г.Х.Андерсенын йомакше-влакым налынам ыле. Мыланем «Дюймовочка» йомак келшен.

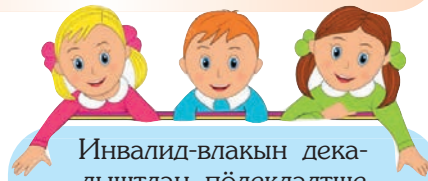
Регина ПЕТУХОВА, 4-ше класс.
У Торъял, Кузнеч.

Вашке – У ий. А те йушты Кугызалан серышым возенда? Кызыт почтылаште тыгай серыш-влакым опташ лумын яшлыклам келыштарыме. Конвертеш маркым пижыкташ да адресым ончыкташ ида мондо: 162390, Россия, Вологодская область, город Великий Устюг, почта Деда Мороза. Тунам серышда озаг деке миен шуэш.

14-15 декабрьыште Йошкар-Оласе 24-ше номеран школышто «Икымше польш» республикысе тагасымаш икымше гана эрта-ралтеш. Командым чумырыза (4 тунемше да 1 кугыен) да шинчымашдам тергаш ушныза. Йодмашым 11 декабрь марте shb-rme@yandex.ru адресышке колтыман.

Инвалид-влакын дека-дышлан полеклалтше «Почмо омса кече» акций республикыште 12 декабрь марте шуйна. Начар тазалыкан ен-влак спорт объектлашке яра пурен кертыт: 8 декабрь – Йошкар-Оласе «Дружба» ий полат, Козьмодемьянск оласе «Волга» бассейн; 10 декабрь – Йошкар-Оласе «Дельфин» бассейн да спортзал.

Школышто - уна

«Шонанпыл» йоча передачым ямдылыше Людмила Фёдорова шочмо йылмым тунемме нерген материалым погаш толын. 4-ше классыште тунемше-влак А.Мокеевын «Эрдене кудывечыште» почеламутшым модын ончыктышт. 11-ше классысе ўдыр-влак марла кушталтышт. Кристина Быкова почеламутым сылнын лудо. Марий йылмым да литературым туныктышо Галина Степановна Тобекова 11-ше классыште урокым пуыш. Эльвира Андреевна Рыбакова 4-ше классыште кидпаша кружокым эртарыш.

Катя ЮРЬЕВА,
Кужэнгер,
Конганур.

5-7 декабрьыште

Увер

Йошкар-Олаште «Тўвыраште у» регионисо форум икымше гана эртаралтеш. Кум кече жапыште тўрлў мероприятий: вашмутланымаш, семинар, презентаций, ончер, практике кейс да молат - 1000 наре еным иквереш чумыра. Форумыш 50 утла эксперт толын.

ПОДПИСКЕ

Кужэнгер район Кугу

Лаждўр тўналтыш школ-йочасадыш 21 ўдыр-рвезе коштеш. Шукерте огыл тушко Йошкар-Ола гыч уна Эльвира Монахова миен. 1975-1983 ийлаште тудо лач тиде школышто тунемын, вара Йўледўр школыш куснен.

К

Ш

У

К

Ы

Р

А

К

?

- «Ямде лий» газетым кок йоча налеш. Иктыже - шольмын эргыже Вовук Мухин, тудо газетым ондак шке лудеш, вара школышко йолташыж-влаккан конда, - каласкалыш Эльвира Александровна (снимкыште тўрыштў шога). - У ий гыч школыш эше ик «Ямде лий» толаш тўналеш, мый пўлек семын подпискым ыштышым.

Икыт-кокыт веле огыл, ала чыла 21 йочажат газетланна возалтеш? Ух, могай сай лиеш ыле! Ала иктаж вес школ Кугу Лаждўр школым ончылта? Айста танасымашым увертарена!
Л.СЕМЕНОВА.

Шинчалык деч ида вожыл!

Шинчалыкым нумалше йоча-влак ий гыч ийыш ешаралтыт. Южо икшыве шинчалыкым чияш вожылеш. Кузе тыгай койыш деч утлаш? Икмыняр канашым Психологий да педагогике, медицине да социальный полышым пуышо «Детство» рўдерын туныктышо-логопедше **Е.В.СТЕПАНОВА** пуа.

- ✓ Ача-ава, икойыш шуын, йочалан тыгай койыш деч утлаш полшышаш улыт.
- ✓ Эн ончыч шинчалыкым чияш торешланымын амалжым рашемдыман. Ала темлыме очки йочаланда йўнан огыл?
- ✓ Шинчалыкын оратаже куштылго да пенгыде лийшаш. Линзыже пластик гыч. Шинчалыкым йоча дене пырля ойырыман.
- ✓ Уремыште ошкылмо годым шинчалыкан ен-влакым ужмек, «Могай моторын коеш» манын ойлыман.
- ✓ Мультфильмлесе шинчалыкан герой-влакым шарналтыман: Цыпа чывиге, Знайка, Гарри Поттер да молат.
- ✓ Шинчалыкым чийыше кугыен-влакым (мурызым, артистым, молымат) примерлан конден, кўкшў сенымашке шумышт нерген каласкалыман.
- ✓ Йочалан шинчалыкым чийыдымашын энгекше нерген умылтарыман.
- ✓ Икшывыланда умылтарыза: шинчалыкан улмылан йолташ-влакын игылтыштым шотыш налман огыл. Но уэш да уэш мыскылат гын, туныктышо дене мутланыман.
- ✓ Икшывылан «Тый шинчалык дене мотор, модный улат» манын чўчкыдынрак ойлыман. Тунам йоча енын игылтыжлан нигунам нелеш ок нал да кумылжо ок воло.

Л.ГРИГОРЬЕВА ямдылен.

2020 ий -

Сенгымашлан 75 ий.

Вашлиймаш

Школышко Совет Ушем Герой Алексей Гвоздевын ўдыржў Таисия Алексеевна толын ыле. Тудо пеш чолга, поро кумылан ен, сўретлаш моткоч кумылзак. Мый пагалыме енлан шке сўретем пўлекленам. Таисия Алексеевна мыланем Сочиште эртаралтше футбол чемпионатын талисман калпакшым, чапле кўржым, модо журналым пўлеклен. Сўретлыме нерген канашым пуэн. Тиде вашлиймашым ўмырем мучко шарнаш тўналам.

Настя ОРЛОВА.

Марий Турек, Сысоево.

Толза унала!

Мый Шўргысолаште илем. Ялна кугу, ныл уреман. «Шўргў» шомак «чодыра» маным ончыкта. Ялыштына Шўргў ер уло. Ойлат, пуйто тудо Провой кундем гыч чонештен толын. Ерысе отро мардеж дене куснылеш. Огыда ўшане, толза, ужыда!

Валерия САИНА.

Морко район.

ТУКЫМ УЛЫНА

Поро кумылдам ида шылте

Икана йолташ-влак дене ошкылмына годым уремыште шонго ковайым шекланышна. Кидыштыже – неле сумка. Ме иканаште тудлан полшаш тарванышна. Шонго егын койышыжо тугай: торешланыш, «Шке намиен шуктем» мане. Но ме ышна чакне. Ковайын кидше гыч сумкам налын, капкаже марте ужа-тышна. Тунам ковайын шинча йырже вӱд нале, куптыр шӱргыжат чевергыш. Ик поро паша мыняр куаным кондыш! Сандене, йоча-влак, поро кумылдам ончыкташ ида вожыл, ида лӱд.

Ирина ПЕТРОВА.
Морко, Коркатово.

Латкуд юнкор

Шӱргыял школышто «Марий сылнымут савечыште» кружок уэш шке йырже йоча-влакым чумырыш. 16 икшыве **(снимкыште)** юнкор радамыш ушныш. Шочмо марий йылме дене сылнымут пашам возымо дене пырля ӱдыр-рвезе-влакын артист койышыштым вияндаш шонымаш уло. Тек тунемше-влак, шкалан келшыше корным ойырен, ончыкылык илышлан, шонымашышкышт шуашлан ямде лийын кушкыт.

Е.В.ГРИГОРЬЕВА, кружок вуйлатыше.
Морко район.

Кӱ тыге ойлен?

Синк-вейн

Йылме
Шочмо, марий.
Вӱчка, ырыкта, шымата.
Кова-кочан пӱлекше.
Йолташна.
Стелла КУЗНЕЦОВА.
Морко, Шӱргыял.

Кучедалмаште эн тале ӱзгар – книга да тунеммаш.

Книга – пеш тале ӱзгар.
Книга – сай, ару чонан ен кидыште куатле вий.
Книга дене йорло калык сай илышым ужеш.
Книга волгыдо шинчан, чыламат раш ужеш.
Книгам шинчыдыме ен сокыр гай, пычкемышыште коштеш.

В.СМИРНОВ
ямдылен.

Теле тылзын 10-шо кечыже

Тӱналтыш класслаште тунемме годсо жапым шарналтем.

– Ӱдырем, книгатым лудыч мо? – авай шыман йодеш.
– Уныкам, могай книгам лудынат, ончыкто, – ковай палынеже.

– Саде книгатым книгагудышто налыч? Лудаш тӱналыч?
– йолташ ӱдырем эсогыл телефон дене йынгырген йодеш.

Изи вуем дене тунам шоненам: мый декем молан чылан пижыныт, молан эре книгашт дене витарат?

Тӱналтыш класс шенгелан кодо. Кызыт книган кӱлешлыкшым раш умылем. Книга полшымо дене ме шуко ум пален налына. Мом от пале, книгам веле поч – тушто чыла уло. Книга мемнан ушнам пойдара.

Могай гына книга уке! Мутер, энциклопедий, справочник. Сылнымут произведенийже мыняре!

Ик кечын книгагудышко пурышым. Книга радам коклам шерын лектым. Шинчашкем

Книга – воштончыш

Чавайн шомак перныш. Мо пеш шуко? Ик полкым налын. Шым чыте, книгагудо вуйлатыше деч йодым:

– Сергей Чавайнын книгаже мо пеш шуко?

– Икымше томым нал, шергал лек, ала шканет иктаж-мом онгайым да келшышым вашлият.

Тыгак ыштышым. Книгам лудаш тӱналме деч ончыч вуйлымашым шергал лекташ йӱратем. «Йыланда» шомак онгайла чучо. Мӱнгӱ миен шумек, лудаш шинчым. Лудын пытарышым. Пеш онгай. Ала-молан легенде гай чучын колтыш. Герой-влакын лӱмыштат тыглай огытыл: Йыланда, Мустай, Чачавий, Карим. Кызыт тыгай лӱм-влакым от кол.

Книгам лудде илаш огеш лий. Кӱ книгам ок луд, тудо ок пойо – нужнанаеш. Тудо эше шкем пален налаш полша. Арам огыл калыкыште ойлат: «Книга – воштончыш, чӱчкыдынрак тудым ончал».

У Торъял, Немда.

Ксюша КАТКИНА.

Йот йылме дене возы-
шо поэт-влакын сылныму-
тыштым марий серызе-
влак эре кусареныт.
Кусарыме произведений-
влак посна книга дене
пытартыш жапыште
шукырак лекташ
тўналаныт. Теве О.Ипай
лўмеш молодёжный кугы-
жаныш премийын лауреат-
ше, марий поэтессе
А.П.Иванова Андрус
Кивирахкын «Куд шкетой
окса шумлык» («Шесть
монологов о деньгах») да
Арво Валтоннын «Пагыт
модыш» («Игры времени») –
книгаштым кусарен.

– Кусарыме дене вес калы-
кын илышыже, йўлаже дене
лудшым палдарена, – ойлен
Альбертина Петровна
Республикысе йоча да самы-
рык-влаклан В.Х.Колумб
лўмеш книгагудышто эрта-
ралте презентаций годым.
– Эстон поэт-влакын возы-
мыштым кусарыме годым
родо-тукым калык дене шке-
жат лишкырак палыме лийым.
Нуно произведенийыштышт

Кусарыме книгагн вийже

шке калыкыштым койдарчык
гоч ончыктат. Айдемын пўры-
машыжым сылнымут полшымо
дене почын пуат. Кусарыме
годым мый тыгак айдемым
аклаш, шке чоным, шоныма-
шым почын пуаш тунемам.

Финн, эстон, венгр да
моло родына-влакын произ-
веденийлаштым лудын, сыл-
нымутым аклыше ег шкалан-
же шуко ум пален налеш.
Марий кугыжаныш универси-
тетын икымше курсышто
тунемше ўдыр-рвезе-влак поэ-
тессын кусарыме ойлымашы-

же-влаклан тыгай акым пуэ-
ныт: «Книга нелын лудалтеш
гынат, моткоч онгай, шонаш
таратыше».

Альбертина Петровна
«Айдеме нигунам ик верыште
шогышаш огыл, тудо кажне
кечын кушшаш, тунемшаш да
шуко лудшаш. Тидын годым эн
кўлешанжым ушыш
шындарышаш» манын каласы-
мыже мыйын веле огыл, ваш-
лиймашыш мийыше кажне
самырыкын ушешыже шар-
налт кодын, шонем.

Е.ИВАНОВА.

Ялем – тўвыра рўдывер

Унчо селаште пўртўс моткоч сылне да кумылым
савырыше. Тыште кум пачашан школ, йочасад, книга-
гудо, ферме, машина да трактор гараж, тоштер-пўрт,
тўрлымў цех, ялзанлык правлений, администраций
пўрт улыт. Поро кумулан, пашам йўратыше калык
ила. Сандене Унчо кундемшыте йырым-йыр ўдымў
пасу ужар постола шарлен кия. Ялышкына моткоч
шуко уна толеш. Вет Унчо – Финн-угор тўнян тўвы-
ра рўдыверже.

Надежда ЯКОВЛЕВА.

Морко район.

Аня КРАПИВАН сўретше.
Оршанке школ.

Сылнымутым серена

Шочмо йылме дек тўрлў паша
гоч шўмангына. Мый кугурак-влак
дене пырля сылнымут кружокыш
коштам. Тудым марий йылмым да
литературым тунуктышо
З.А.Беляева вўда. Кажне изарнян
сылнымут корнылам шочыкте-
на: ойлымашым, почеламутым
возаш тыршена. Пашана дене
тўрлў конкурсышко ушнена.
Кызыт школнан 120 ияш лўм-
гечыжлан ямдылалтына.

Эвелина ЯКОВЛЕВА.
Советский,
Кодам.

Моктем

Илем мый Параньгаште,
Сайын тунемам.
Моктем мый шочмо верым
Да поро калыкнам.
Лиям гынат тораште,
Ялем – эре пелен.
Мый шочынамыс тыште
Да куанен илем.

Даша ДМИТРИЕВА.
Параньга школ.

Лўртїс
дене
айдеме
семын
кояш
кўлеш.
Миклай
РЫБА-
КОВ.

1-ше ужаш.

Пушенге-влак коклаште Вуверкуван изи пöртшö коеш. Марий вургеман ўдыр-влак лектыт, кидыштышт – сумка.

Салика: Айвика, ончал, могай изи пöрт. Кö вара тушто ила?

Айвика: Йомакысе гай веле коеш.

Пöрт шенгеч Вуверкува лектеш. Вургемже шүкшү, йолыштыжо – йыдал. Кидыштыже – кадыр тоя.

Вуверкува:

Кö тыгае улыда?

Кузерак вара лүмда?

Мо пеш мотор чиёмда?

Артист гай веле койыда.

(Чиёмштым пеш онча.)

Ўдыр-влак: Мыйын лүмем

– Салика.

Мыйын лүмем – Айвика.

Салика:

А тыйже кö тыгай улат,

Пешак шучкын

вел коят?

Вуверкува:

Кузе мыйым ода пале?

Мый Вуверкува улам.

(Тояжым шаралтен, ўдыр-влакым авырен шогалеш.)

Салика:

Мемнам лучо ит ондале.

Колто, ит кучо арам.

Вуверкува:

Уке, ом колто тендам.

Пуыза мыланем кочкаш.

Ончыктыза сумкадам!

Айвика:

Вуверкува, нелеш ит нал.

Теве перемечым нал.

Салика:

Ме пайремыш вашкена,

Йошкар-Олашке каена.

Вуверкува:

Могай эше пайремыш?

Ўдыр-влак: Марий Элын шочмо кечыш.

Айвика:

Колында уке те,

мо тыгае Марий Эл?

Ужында уке те,

мо тыгае Марий Эл?

Салика:

Колын огыдал гын,

ужын огыдал гын,

Мурына гыч кертыда пален.

Вуверкува: Муралтыза – колыштам.

Ўдыр-влак «Марий Эл» мурым йонгалтарат. Вуверкува совым пералта да ойла:

Пешак сылнын муред.

Мыйым пырля налыда?

Марий Элым мый ужнем,

Тендан ден пырля кайынем.

Айвика:

Чий тугеже сайынрак

Да тарване писынрак.

2-шо ужаш.

«Эй, шемер марий, йывырте» муро йонга. Ўдыр-влак пайремым тўналыт.

1-ше вўдышö: Таче марий калыкын пеш кугу пайремже.

2-шо вўдышö: 1920 ий 4 ноябрьште Марий автоном область ышталтын.

1-ше вўдышö:

Шем йўд семын шульш орлык,

Пиалан лийыч, Марий Эл.

Нур, пасу, чодыра да олык

Тыйын лие, Марий Эл.

«Пелед, тўзлане, Марий Эл!»

Пайрем сценарий

2-шо вўдышö:

Революцийын тулжо дене

Шочын-кушкыч, Марий Эл!

Эзык кечын шокшыж дене

Пеледалтыч, Марий Эл!

3-шо ужаш.

Ўдыр-влак, Вуверкувам кид-пўан гыч кучен, сцене покшке лектыт.

Вўдышö-влак: А теже кö тыгай улыда? Кушечын толын лектында?

Ўдыр-влак: Мый Айвика улам, а мый – Салика.

Вуверкува:

Мый Вуверкува улам.

Марий Элым саламлаш

Пич чодыра гыч толынам

Да пöлекым конденам.

Вуверкува вўдышö-влаклан понган корзингам кучыкта.

Ўдыр-влакат курш тич чодыра емыжым пöлеклат.

4-ше ужаш.

Уна-влак каят. Вўдышö-влак лектыт.

1-ше вўдышö:

Таче тыйын – шочмо кече,

Шўдö ий тылат темеш.

2-шо вўдышö:

Марий Элын тўрлö вер гыч

Тыйым саламлаш вашкат.

Сценышке ўдыр лектеш,

«Шочмо мланде» мурым мура.

5-ше ужаш.

Тўрлö районысо марий вургеман ўдыр-рвезе-влак лектыт.

Ик ўдыр скрипке дене марий

семым шокта. Сценышке Онар

лектеш, сем кўрылтеш. **Онар**

ойла:

Шым чыте,

марий семым кольым

Да тендам ужаш

лўмынак тольым.

Сай илет-кутырет,

марий калык?

Да перкан мо киндет,

кочкышет?

Улат мо патыр –

Онар гаяк тале?

Шонгыенгым жапла мо

шочшет?

Аралет сылне

шочмо йылметым?

Тукумет марий

мутым ойла?

Пайремлет веселан

пайреметым?

Эргыда элын

чекшым сакла?

Ўдыр:

Кўсле, тўмыр сем, шўвырна.

Шарпанан, тўрлеман

шовырна.

Ончал – вургемна ковыра.

Шоктал мурынам –

чон ыра.

Рвезе:

Вашла коштына унала,

Шарлен родына, тукумна.

Ужына – ойлена йывыртен.

Кўлеш – толына савырнен.

Онарын сугыньжо:

Юмо аралыже шочмо элнам,

Пўрымö тўсым да калык чондам.

Тек кава кўкшыт гай

чон куатда

Тукум гыч тукумыш

вожым колта.

Шочмо мланде нерген муро.

Г.ДАНИЛОВА.

Йошкар-Ола.

Тичмаш сценарийым

https://vk.com/yamde_lii

тўшкаште ончыза.

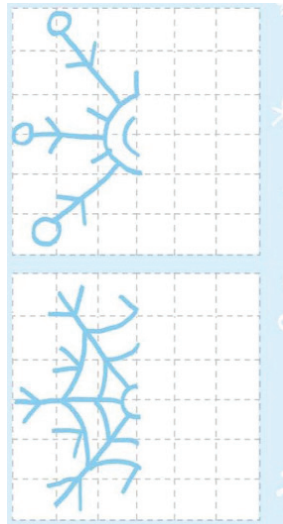
Ака дене пырля

(«КА» рифмылан мутаршаш)

«Куш кает, ака?» –
Йодде ыш чыте Колька.
Понго дек кая Верка,
Чапле тудын корзинга!
Шольынат кугу сумка,
Ака ден пырля вашка.
Пушенган мотор арка,
Понго тушто, пала ака.
Койылда шопкевапка –
Пеш мотор, чевер, лопка.
Вичкыж йолан опонька –
Йк кугу тўшка.
Теме лачак корзинга.
– Ой, ончал, ака!
Тиде вет маска?
– Могай тылат маска!
Шудо каван чумырка.
Колькан чон изиш лушка,
Мёнгö куанен вашка.

Понго шуко: ик сумка да корзинга!
Лев СОШИН.

Лум пырчым сүретлен пытаре.

Снимкыште:

Йошкар-Оласе 10-шо номеран «Звёздочка» йоча-садыш коштшо Маша ШУМИЛОВА. Коваж деке Морко районысо Маршан ялыш унала толын. Чыве-влакым пукша, муным пога.

И.АЛЕКСЕЕВА.

13 декабрь – Маскан кечыже.

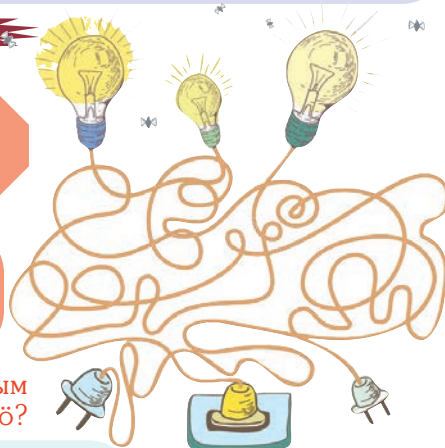
Точко-влакым ушы-мек, сүретым чиялте.

Аныклена!

Люстрым йöрыктымеке веле, мушкаш лиеш.

Электро-прибором кукшо кид дене веле кучыман.

Могай лампычкым чўктымö?

Шогертен

Мые улам шогертен,
Йылгыжеш кужу почем.
Шийым-шöртным йöратем,
Юарлен пешак илем.

Максим ЗОСИМОВ.
1-ше номеран
Морко школ.

Шогертен шинчалан коймо верыште пыжашым огеш опто.

Пырысемян лўмжö – Марсик. Тудо пеш ушан пырыс. Мый эрдене мален кием, а тудо ўмбакем возеш. Тыге Марсик мыйым школыш каяш кычкыра.

Миша ВОЛКОВ.
Шернур, Лажъял.

Индекс: П4696.
Тираж 1150 экз. Заказ
Формат – А-4-8.
Тўн редактор Л.В.СЕМЕНОВА.

https://vk.com/yamde_lii
<https://ok.ru/yamdelii>
E-mail: yamde_lii@mari-el.ru
(документ кагазлан),
yamde_lii@mail.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше:
yamdelii.ru

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК: Марий Эл Республикысе культур, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, «Ямде лий» газет» кугужаныш унитарный казна предприятий.

Газетым редакцийште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийн адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем,112.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследийым аралымаште законодательствым шуктен шогымым эскерыше Федеральный службын Приволжский федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ №ФС 18-1999,
2005 ий 10 февральыште пуымо.

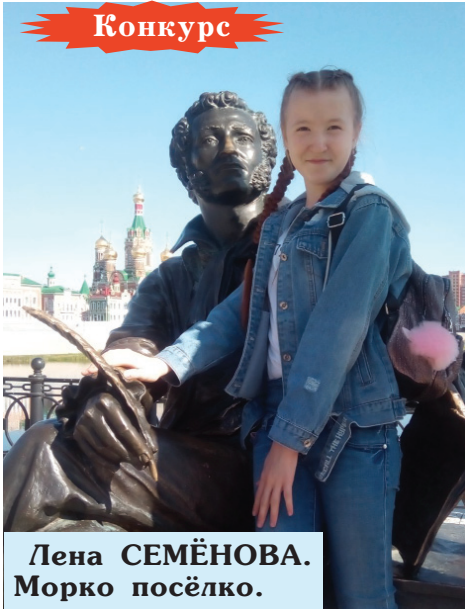
0+

Печатьш пуымо жап – 14-00,
фактически – 13-00

Авторын да редакцийн шонмашышт түрлö лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.
Ак – кутырен келшыме почеш.

Редакцийн да издателын адресше:
424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20-шо пöрт.
Тел. 8(8362) 45-22-82(факс)

Конкурс

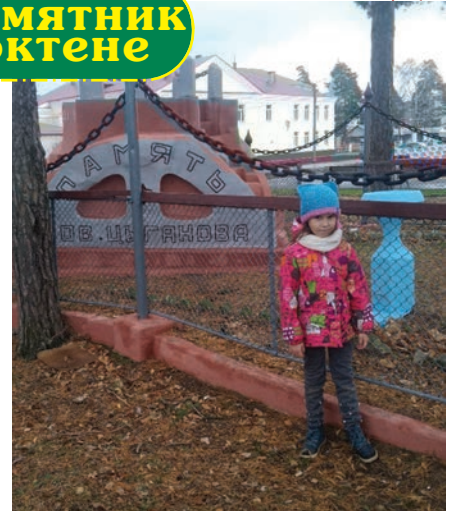

Лена СЕМЁНОВА.
Морко посёлко.

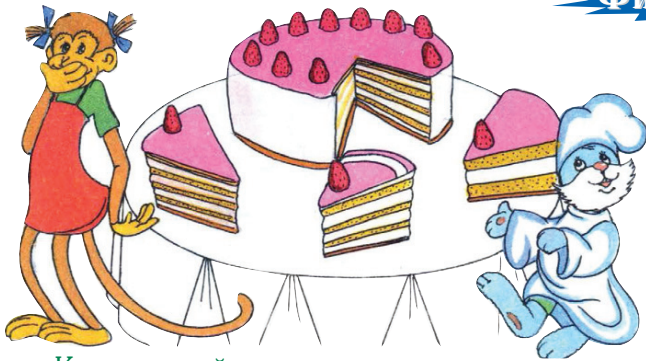
Настя ден Ульяна
КУРСАНОВАМЫТ.
Сургут ола.

Памятник
Воктене

Полина ФИЛИППОВА.
Звенигово ола.

Физкультминутка

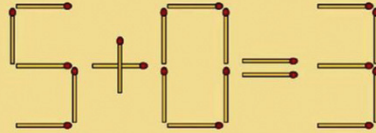
Кужувоч маймылын таче – шочмо кечыже. Ошпоч мераниге тудын лүмеш тамле тортым күэштын. Ик пүчкышым пукшынеже ыле, но могайым пуышашым монден колтен. Ошпочлан полшыза.

Тушто Коргыштыжō монча, мўшкырыштыжō решетка, кидше икте веле, да тудыжат тўкыштō.

Ик ерышкем эрат-касат турня вола.

Кушкына ме писын,
писын.
Киднам кўшкō шуена.
– Аваем, изишак vise.
Ужат, кугу лийынна.
Н.Д.ИЛЬИНА.
Волжский, Карай.

Ик шырпым верже дене
вашталтен, чын вашмутым
ыштыза.

Пижергым «тумышто».

Кō вашкерак да шукрырак предмет-влакым кычалын муэш?

→ 14 - 7 =

+	3	+	5	=
=		+		
+	2	=		
=		+	1	=

6 = + 7

+	2	=		
+	4	+	8	=
+		+	3	=
9 =	- 10	- 3	- 20 =	

3 + = 5

3 - 12 ←

Кō эн тале математик?

Интернеттесе сўрет-влакым кучылтмо.

